

בנק ישראל

דוח שנתי לוועדת מסלקת הבנקים

2017

זכויות היוצרים בפרסום זה שמורות לבנק ישראל.
www.bankisrael.org.il
הרוצים לצטט רשאים לעשות כן, בתנאי שיציינו את המקור.

תוכן העניינים

5.....	1. ההתפתחויות העיקריות בשנת 2017
5.....	א. פעילות ועדת מסלקת הבנקים
5.....	א.1. יישום חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים, התשע"ו-2016
7.....	א.2. ביטול מושב הסליקה הידנית
8.....	א.3. בחינה ועדכון של הסיבות להחזרת צ'קים
8.....	א.4. השינויים העיקריים בכללי המסלקה, בנספחים ובתקנים
9.....	ב. ועדת המשפטנים
9.....	ג. ועדת חנ"י (חשבונות נקובים ביהלומים)
10.....	ד. ועדת מס"ב
10.....	ה. הגוף ליישוב מחלוקות בין הבנקים – מותב המבררים
11.....	2. מסלקת הבנקים
11.....	א. ועדת מסלקת הבנקים
11.....	ב. מסלקת הנייר (מסלקת הצ'קים)
12.....	ג. מס"ב
14.....	3. נתונים סטטיסטיים וניתוח המגמות
14.....	א. מסלקת הנייר
17.....	ב. מס"ב
21.....	נספחים
21.....	נספח א': נציגי ועדת מסלקת הבנקים וממלאי מקומם
22.....	נספח ב': חברי המסלקה ומערך הייצוגים
24.....	נספח ג': המבררים – חברי הגוף ליישוב חילוקי דעות בין חברי המסלקה
25.....	נספח ד': ציוני דרך משמעותיים בעשור האחרון

לכבוד

חברי ועדת מסלוקת הבנקים

במהלך השנים האחרונות אנחנו עמלים רבות על קידום הרפורמה במסלוקת הנייר בדרך להפיכתה למסלוקה אלקטרונית, מהירה יותר ומופחתת סיכונים. בשנת 2017 סיימנו שני שלבים משמעותיים מאוד – יישום מלא של חוק הסליקה האלקטרונית של צ'קים וביטול מושב הסליקה הידנית והסטת הפעולות הנסלקות בו לסליקה אלקטרונית. אלה הם שינויים משמעותיים הן מבחינה טכנולוגית והן מבחינה עסקית, המפחיתים את הסיכונים במערכת המסלוקה ומייעלים את תהליכי הסליקה ללקוחות הבנקים ולכלל המערכת הבנקאית.

בחודש מאי השנה הושלמה הסטת הסליקה הידנית לסליקה אלקטרונית ובוטל מושב הסליקה הידנית, מהלך אשר הביא להפחתת הסיכון במסלוקת הנייר ולהתייעלות בתהליכי תפעולה של המסלוקה.

בחודש נובמבר השנה הושלמה ההטמעה המלאה של חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים – מהפכה בתהליך סליקה של הצ'קים בישראל. בפרויקט זה הושקעו משאבים רבים של כלל חברי מסלוקת הבנקים. הוא החל בשנת 2015 בכתיבת טיוטת חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים. החוק נחקק בכנסת בפברואר 2016, והסליקה הסולארית יושמה בנובמבר 2016. החוק תוקן בתחילת נובמבר 2017 והוחל על כל הצ'קים בישראל ב-21 בנובמבר 2017.

אני גאה לקחת חלק בתהליכים אלו, המתאפשרים הודות לשיתוף הפעולה, המקצועיות הבלתי מתפשרת וההשקעה המרובה של העושים במלאכה. תודה מקרב לב נתונה לחברי ועדת מסלוקת הבנקים, למזכיר הוועדה ולצוותי העבודה הנלווים – צוות חקיקה, צוות ממשקי תקשורת, צוות אפליקציה, צוות כללים, צוות סיבות החזרה, צוות ממשק הוצל"פ וצוות קשרי סליקה עם חו"ל שבהם משתתפים חברי הוועדה, נציגים מבנק ישראל ונציגים ממשדד המשפטים, מהמשטרה ומרשות האכיפה והגבייה, על הובלה מקצועית, רצינית, מסורה של הרפורמה במסלוקת הנייר.

בשנה הקרובה מצפים לנו אתגרים נוספים להשלמת הרפורמה במסלוקת הנייר: הטמעה של חוק המזומן, עיצור שוברי הגבייה ועיצור החומרים הידניים. זאת נוסף על הנושאים השונים והמגוונים שוועדת מסלוקת הבנקים מטפלת בהם בשגרה.

על פי חלק א', פרק 101, סעיף 5 לכללי המסלוקה אני מתכבדת להגיש לכם בזאת את הדוח לשנת 2017.

בתודה ובהערכה רבה,

רונית ציטיאט

יו"ר ועדת מסלוקת הבנקים

1. ההתפתחויות העיקריות בשנת 2017

א. פעילות ועדת מסלוקת הבנקים

במהלך שנת 2017 התכנסה ועדת מסלוקת הבנקים 14 פעמים לדין בסוגיות שונות. להלן עיקרי ההחלטות.

א.1. יישום חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים, התשע"ו-2016¹

חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים, התשע"ו-2016 פורסם ברשומות הכנסת ב-10 בפברואר 2016. כן פורסמו ברשומות הכנסת במהלך שנת 2016 כללי השמירה וכללי הסריקה שקבעה נגידת בנק ישראל, ד"ר קרנית פלוג, כמחויב על פי החוק². תחילת תחולתו של החוק שנקבעה בו היא כעבור שישה חודשים מיום פרסומו. במועד זה החלה תקופה של 18 חודשים שבה היה ניתן לסלוק הן פיזית והן אלקטרונית. בפועל יושם החוק מספר חודשים לפני מועד התחילה הכתוב בו (פברואר 2018) – ב-21 בנובמבר 2017. החל ממועד זה ניתן לסלוק צ'קים בדרך אלקטרונית בלבד.

יישום חוק סליקה אלקטרונית הוא מהפכה של ממש בכל הנוגע לסליקת צ'קים בין הבנקים. בפרויקט זה, שהחל את דרכו בשנת 2013 בכתיבת חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים, ונוהל בוועדת מסלוקת הבנקים, הושקעו משאבים רבים של כלל המערכת הבנקאית.

בתהליך הקודם של סליקת הצ'קים, הלקוח נדרש להפקיד את הצ'ק פיזית בסניף הבנק, והוא היה נשלח מהבנק שבו הוא הופקד אל הבנק שממנו נמשך הכסף. במקרה של החזרה הצ'ק היה חוזר מהבנק הנמשך אל הבנק שבו הוא הופקד במקור, ומשם אל הלקוח; זאת לצורך גבייתו על ידי הצגתו מחדש לבנק הנמשך או בהוצאה לפועל או בבית משפט. חוק הסליקה האלקטרונית אפשר ליעל את התהליך ולהפוך אותו למהיר יותר: מרגע שהצ'ק הוצג בבנק המציג (בין אם הוא מנייר ובין בסלולר), הוא כבר אינו רלוונטי לתהליך הסליקה, או, במידת הצורך, לגבייה בהוצאה לפועל או בבית המשפט.

מעבר לקדמה, לדיגיטציה ולמהירות הסליקה, החוק **מייעל את תהליך סליקת הצ'קים** בין חברי המסלוקה, משפר את **הנוחות ללקוח** הן בשלב הצגת הצ'ק והן בשלב הטיפול בצ'ק שחזר, ויאפשר בעתיד **הבטחת סופיות העסקאות** באופן מהיר יותר (במקום 3 ימים הנדרשים להבטחת סופיות לצ'ק). החוק גם משפר את **ההליכים בהוצאה לפועל** ומאפשר **הוזלה בעמלות** הודות למעבר מפעולות בנקאיות פיזיות לפעולות בנקאיות אלקטרוניות.

עיקרי חוק הסליקה האלקטרונית והשלכותיו:

- ✓ **ייעול תהליך סליקת הצ'קים** – ביטול הצורך בשינוע פיזי של הצ'קים הלוך וחזור, אחסונם ואחזורם.
- ✓ **הסדרה של החזרת צ'ק שלא כובד** – אם הצ'ק שהופקד לא כובד (לדוגמה, מסיבת "אין כיסוי מספיק"), יקבל הלקוח, לפי דרישתו, פלט של הצ'ק הממוחשב לצורך המשך הליכי הגבייה בהוצאה לפועל.

¹קישור לאתר הכנסת, שבו ניתן למצוא את חוק סליקה אלקטרונית של שיקים בגרסתו הסופית
²קישור לאתר בנק ישראל, שבו ניתן למצוא את כללי השמירה וכללי הסריקה

✓ **הסדרת קבילותו של הצ'ק הממוחשב בהליך המשפטי** – פלט של צ'ק ממוחשב ייחשב לצ'ק לכל דבר ועניין, וישמש ראיה קבילה להוכחת אמיתות תוכנו בכל הליך משפטי.

✓ **שיפור הנוחות ללקוח וחיסכון בהוצאות הלקוח** – הדמיית הצ'קים מאפשרת לבנקים להציע שירותים טכנולוגיים מתקדמים, כגון הפקדת צ'קים באמצעות הסלולר. משמע שהלקוח לא נדרש להגיע לסניף בנק כדי להפקיד את הצ'ק לפירעון, וכתוצאה מכך גם עלויות הפקדת הצ'ק הופחתו בכ-75% (לעומת הפקדת צ'ק באמצעות פקיד).

✓ **הבטחת עסקאות ביתר מהירות** – הסליקה האלקטרונית תסייע בבחינה עתידית של האפשרות לקיצור משך הזמן שיחלוף משלב הצגת הצ'ק לפירעון עד לשלב זיכוי חשבונו של הלקוח. (כיום הזיכוי מכוח צ'ק הופך לסופי רק בתום שלושה ימי עסקים).

✓ **המשך שימוש בצ'קים במצב חירום** – גם במצב שבו לא יהיה ניתן לבצע הפקדות צ'קים באמצעות סניפי הבנקים (לדוגמה במקרה שהדרכים ייחסמו) יתאפשר המשך ביצוע תשלומים בצ'קים.

הפרויקט נוהל, כאמור, בוועדת מסלוקת הבנקים, שבה חברים נציגי המשתתפים הישירים השונים. ועדת מסלוקת הבנקים הקימה צוותי עבודה משותפים, אשר נוהלו על ידי נציגי המשתתפים ונציגי בנק ישראל, שגם ריכזו ותיאמו בין כל צוותי העבודה.

ועדת המשנה להקמת רשת תקשורת – לשם הקמת רשת התקשורת בין הבנקים הוקמה ועדת משנה לוועדת מסלוקת הבנקים – "ועדה להקמת רשת תקשורת בין הבנקים". מטרת ועדת המשנה הייתה לגבש תהליכי עבודה וכללים מוסכמים בין הבנקים להעברה בתקשורת של קובצי תמונות הצ'קים בין הבנקים, כתקן המחייב את הבנקים. ועדת המשנה נוהלה בידי מיכאל רמתי, ראש ענף תפעול וסליקה ב"בנק לאומי", והשתתפו בה נציגי בנק ישראל ונציגי הבנקים: "הפועלים", "דיסקונט", "לאומי", "הבינלאומי", "הדואר", "מזרחי" ו"סיטי בנק". ועדת משנה זו דנה בתכולת הקבצים, אופן שליחתם, איכות התצלום ושלמותו, טיפול בצ'קים שגויים והעברתם בין הבנקים, תהליך העבודה בעתות שגרה וחירום והיבטים של אבטחת המידע.

ועדת משנה זו סיימה את עבודתה והגישה מסמך המלצות. המלצותיה אושרו בוועדת מסלוקת הבנקים, וישמו בוועדת האפליקציה והסלולר, ולפיהן עודכנו כללי המסלוקה.

ועדת המשנה להגדרת עקרונות לתהליכי עבודה מבוססי דימות (ועדת האפליקציה והסלולר) – לשם בחינת הפיתוח הנדרש לצורך יישום עיצור צ'קים בין-בנקאי, בהדגשת נקודות הממשק בין הבנקים, הוקמה ועדת משנה לוועדת מסלוקת הבנקים. מטרת הוועדה הייתה בחינה של תהליכי עיצור צ'קים בין-בנקאי וקבלת החלטות בנושאי אפליקציה הנדרשים בדו שיח בין הבנקים (מעבר להגדרת הקבצים והמבנה שלהם, משימה שמילא צוות התקשורת). הוועדה הייתה מופקדת על הגדרה ויישום של כל תהליכי הבדיקות השונים ועל בניית תהליכי העלייה לאוויר.

ועדת המשנה לעדכון ושינוי של כללי המסלוקה – תהליך הסליקה החדש חייב כתיבת כללים ונהלים לעבודה ולתהליכי הסליקה בין משתתפי המסלוקה, ולשם כך הוקמה ועדת משנה לוועדת מסלוקת הבנקים, שהשתתפו בה נציגי הבנקים חברי המסלוקה. הוועדה הגישה את המלצותיה, והן אושרו בוועדת מסלוקת הבנקים. כללי המסלוקה החדשים פורסמו באתר בנק ישראל במועד העלייה של התהליך החדש לאוויר.

דיווח לרשות האכיפה והגבייה על הפקת פלט של צ'ק ממוחשב – כצעד משלים ובזכות יישום החוק, רשות האכיפה והגבייה ביקשה ליעל את התהליך של פתיחת תיק. ועדת מסלוקת הבנקים קיבלה את הבקשה, והחליטה להקים ממשק שיחבר את רשות האכיפה והגבייה לבנקים. כן ביקשה רשות האכיפה והגבייה שהקישור לבנקים ייעשה באמצעות גורם אחד, ולא באמצעות התקשרות עם כל בנק בנפרד. ממשק כזה מיעל ומשפר משמעותית את עבודת הרשות באפשרות בדיקה מיידית של אמיתות ההחזרה של הצ'ק הממוחשב באמצעות הפלט, ומונע פתיחת תיקי הוצאה לפועל שגויים או שלא על פי הכללים.

תיקון חקיקה – במסגרת ההיערכות התפעולית לקראת המעבר של כלל המערכת הבנקאית לסליקה האלקטרונית התעורר צורך בשלושה תיקונים לחוק הקיים. הראשון שבהם עניינו בסליקה של צ'קים במטבע חוץ, השני עניינו בסליקה אלקטרונית של צ'קים במעורבות בנק ישראל, והשלישי – בסליקה אלקטרונית של צ'קים בין בנקים ישראלים למוסדות פיננסיים זרים. תיקון החוק פורסם על ידי הכנסת ב-7 בנובמבר 2017.

נוסף על תיקון החקיקה נדרש לקבוע תקנות לסליקה אלקטרונית של צ'קים לעניין הסליקה מול הבנקים הפלסטינים. תקנות אלו נקבעו על ידי שרת המשפטים לאחר התייעצות עם נגידת בנק ישראל ואושרו בוועדת הכלכלה של הכנסת. שרת המשפטים פרסמה אותן ב-19 בנובמבר 2017.

א.2. ביטול מושב הסליקה הידנית

ביטול מושב הסליקה הידנית הוא נדבך ברפורמה גדולה המתנהלת במסלוקת הנייר בדרך להפיכת למסלוקה אלקטרונית, מהירה יותר ומופחתת סיכונים. במושב הראשון של מסלוקת הצ'קים העבירו הבנקים את ההצגות וההחזרות של הממסרים הלא-ממוגנטים, כגון חיובים וזיכויים ידניים והחזרות של חיובים וזיכויים ידניים.

מרבית סכומי החיובים במושב הסליקה הידנית נבעו מסליקת הכספים של הנפקת ניירות ערך קונצרניים ואג"ח קונצרניות. במהלך שנת 2016 הוחלט על פתרון להפיכת הסליקה של הנפקת ניירות ערך קונצרניים, שבוצעה במסגרת הסליקה הידנית, לסליקה אלקטרונית במערכת זה"ב. התהליך החדש חייב את הגופים המשתתפים בהנפקה להעביר את הכספים לרכז ההנפקה באמצעות מערכת זה"ב עד למועד שיקבע הרכז. תהליך זה מפחית את הסיכונים ומאפשר את סופיות הסליקה הכספית טרם הפקדת ניירות הערך בבורסה. החל מ-01/01/2017 הסליקה של פעילות זו מבוצעת במערכת זה"ב בלבד. השינוי המהותי של העברת הסליקה של ניירות ערך קונצרניים מתבטא בנתוני הסליקה הידנית, כפי שמתואר בפרק 3.

נוסף על שינוי תהליך הסליקה של ניירות ערך קונצרניים הוקמה ועדת משנה לוועדת מסלוקת הבנקים, לשם ביטול מושב הסליקה הידנית והעברת הממסרים הנסלקים בו לסליקה אלקטרונית או למערכות תשלומים מתקדמות ובטוחות יותר. ועדת משנה זו בדקה את סוגי הפעולות הנסלקות בסליקה הידנית, מעבר לסליקת ההנפקה של ניירות ערך קונצרניים, ובחנה דרכים להעברתן לסליקה אלקטרונית. אלה סוגי הפעולות שהועברו לסליקה האלקטרונית במס"ב: החזרת צ'קים – בנק שרוצה לבצע החזרה ידנית של צ'ק שלא במסגרת הסליקה האלקטרונית יכול לעשות זאת רק כשישנה בעיה מיכונית המונעת החזרה אלקטרונית, ובתנאי שיעמוד במועדי החזרות המצוינים בכללי המסלוקה ובהוראות הבנקאות; בקשת כתב שיפוי במקרה של מסמך חסר; סליקת שוברים אופטיים; שטרות חוב ובירורים בין בנקים. הפתרון

שניתן לפעילות זו הוא העברת הסליקה הידנית לסליקה אלקטרונית במס"ב. מושב הסליקה הידנית בוטל לפי התכנון, ב-22 במאי 2017.

המשמעות של ביטול מושב הסליקה הידנית:

- הפחתת הסיכון במסלוקת הנייר – סליקה אלקטרונית מאפשרת סליקה והעברה של המידע ביתר מהירות. הסטת הסליקה הידנית לסליקה אלקטרונית גם מפחיתה משמעותית את הסיכון התפעולי שהסליקה הידנית הכניסה במסלוקת הנייר.
- התייעלות בתהליכי עבודה בתפעול המסלוקה – ביטול מושב הסליקה הידנית משמעותו ביטול נתח משמעותי מהתקלות המתרחשות במושב הלילה של מסלוקת הצ'קים והפחתה של כ-60% מהתקלות במסלוקה.

א.3. בחינה ועדכון של הסיבות להחזרת צ'קים³

ועדת מסלוקת הבנקים החליטה לבחון מחדש את הסיבות להחזרת צ'קים, המפורטות בנספח 305 לכללי המסלוקה, לנוכח השינויים הטכנולוגיים והרגולטוריים הצפויים עם הטמעת חוק הסליקה האלקטרונית. לשם כך הוקם צוות עבודה שמטרתו להשליט אחידות בציון סיבות ההחזרה בכלל המערכת הבנקאית. לצורך זה נוספו לכל סיבת החזרה דברי הסבר המפרטים את הנסיבות שבהן יש לציין את אותה סיבה, וכן נקבע, לגבי כל סיבה, אם בעת ההחזרה יש למנות את הצ'ק שסורב בעטיה במניין הצ'קים המסורבים לפי חוק צ'קים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. דברי ההסבר ופירוט בדיקת הכיסוי מיועדים לכל המשתמשים, הן ללקוחות הבנקים והן לבנקים עצמם. על כן הם יוצמדו לסיבות ההחזרה ויפורסמו בכללי המסלוקה, המפורסמים גם באתר בנק ישראל וזמינים לכלל הציבור. השינוי בסיבות ההחזרה קיבל תוקף ב-17/1/2018.

א.4. השינויים העיקריים בכללי המסלוקה, בנספחים ובתקנים

להלן פירוט השינויים שחלו בכללי המסלוקה, בנספחים ובתקנים בשנת 2017:

מועד השינוי	העדכון בכללים	מהות השינוי
01 בינואר 2017	נספח 302 - רשימת חברי המסלוקה ומערך הייצוגים	בתחילת שנת 2017 הפך "בנק יהב" לבנק עצמאי בכל מערך הסליקה, ועל כן הוכנס שינוי במערך הייצוג שלו במסלוקת הנייר ובמס"ב.
22 במאי 2017	פרקים 200–500	עדכון הכללים בתהליכי הסליקה של הממסרים הידניים כצעד משלים לביטול מושב הסליקה הידנית.
03 בספטמבר 2017	נספח 302 - רשימת חברי המסלוקה ומערך הייצוגים	בנקים בתחום האוטונומיה הפלסטינית - "בנק הפועלים" הפסיק לייצג את "בנק קומרסילאל

³ קישור לפרק 206 בכללי המסלוקה, שבו תוכלו למצוא את טבלת ההסבר לסיבות החזרת הצ'קים

מועד השינוי	העדכון בכללים	מהות השינוי
		פלסטיין" (38) במסלוקה, בהתאם להודעתו.
03 בספטמבר 2017	נספח 304	בוצע העדכון השנתי של סניפי הבנקים שיום המנוחה השבועי חל בהם שלא בשבת.
21 בנובמבר 2017	פרקים 200–500	כללי המסלוקה, הנספחים, המפרטים והתקנים עודכנו כך שהם יאפשרו יישום מלא של הסליקה האלקטרונית של צ'קים.

ב. ועדת המשפטנים

ועדת המשפטנים היא ועדת משנה קבועה בהובלת בנק ישראל, וחברים בה נציגים ממספר בנקים – משפטנים ואנשי תפעול. הוועדה דנה בהיבטים המשפטיים הנוגעים לפעילות המסלוקת. היא התכנסה השנה פעם אחת ודנה בסוגיות הבאות:

א. בחינה משפטית של תהליכי סליקת הצ'קים בעידן הסליקה האלקטרונית מול הרשות הפלסטינית – במסגרת תיקון חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים.

ב. בחינה משפטית של תהליכי הצגת צ'ק על ידי הלקוח שלא באופן פיזי – בזכות חוק הסליקה האלקטרונית לקוחות הבנקים יכולים להפקיד צ'ק באמצעות הטלפון הסלולרי. כעת, משנסתיים היישום המלא של החוק, עולים רעיונות נוספים במטרה לאפשר ללקוחות הבנקים להפקיד צ'ק שלא על ידי הצגה פיזית, בדומה להפקדה בסלולר. הפתרונות האלה מגיעים גם אל ועדת המשפטנים, והיא בודקת אם ישנן סוגיות משפטיות שנדרש להתייחס אליהן. זאת כדי לאפשר לציבור הלקוחות אמצעי הפקדה מתקדמים יותר יחד עם ההגנות וההתייחסויות המשפטיות הנדרשות.

ג. הסרת הכיתוב "שלמו לפקודת" מתקן הצ'ק האחיד – בכללי המערכת, תקן 501, ישנם שני סוגי צ'קים. צ'ק ללא הגבלת סחרות וצ'ק הכולל הגבלת סחרות. בצ'ק ללא הגבלת סחרות כתוב בשורת הנפרע: "שלמו לפקודת _____"; בצ'ק הכולל הגבלת סחרות כתוב בשורת הנפרע: "שלמו ל _____".

על פי פסיקת בית המשפט העליון אין הבדל בין שני סוגי הצ'קים, ויש למחוק את המילה "לפקודת" בגלל ההבדל-לכאורה שהיא יוצרת. תקן 501 יתוקן כך שתוסר ההפרדה האמורה בין צ'ק סחיר ללא סחיר. הבדל הסחירות היחיד שיודגש הוא אם כתוב או לא כתוב "למוטב בלבד".

ג. ועדת חני"י (חשבונות נקובים ביהלומים)

ועדת המשנה לסליקת חני"י היא ועדת משנה קבועה בהובלת בנק ישראל, וחברים בה נציגים של הבנקים המשתתפים בסליקת חני"י. החלטותיה של הוועדה מחייבות את ועדת מסלוקת הבנקים, ויידונו בישיבותיה. הכללים הייחודיים לסליקת חני"י מוסדרים בפרק 219 לכללים, וביתר הפרקים שבכללים ישנם סעיפים החלים אף הם על מסלוקת חני"י. נציגים מהבנקים המשתתפים בסליקת חני"י מונו למוטב המבררים שיעסוק במקרים שיידונו בתחום זה.

בשנת 2017 התכנסה הוועדה פעמיים ודנה בסוגיות אלו:

1. **חתימת סיבת החזרה על צ'ק** - כיום בהחזרת צ'ק מצורף פלט לצ'ק, ואין חתימה על הצ'ק עצמו. הועלה הצורך בחותמת של סיבת החזרה על הצ'ק עצמו.
2. **טופס זיכוי מוחלט** – נדונה השאלה אם יש לעשות שימוש בטופס זיכוי מוחלט.
3. **נושאים תפעוליים נוספים** – תהליכי הסליקה שבין הבנקים, עדכון כללי המסלוקה, תהליכי עבודת הוועדה ועוד.
- ד. **ועדת מס"ב**

ועדת מס"ב היא ועדת משנה קבועה לוועדת מסלוקת הבנקים בהובלת מס"ב, וחברים בה נציגים של מס"ב, בנק ישראל והבנקים המשתתפים במס"ב. הוועדה כפופה לוועדת מסלוקת הבנקים ועוסקת בנושאים הקשורים למס"ב. המלצות הוועדה טעונות אישור של ועדת מסלוקת הבנקים. הוועדה התכנסה במהלך השנה ארבע פעמים ודנה בסוגיות המרכזיות הבאות:

1. **גישה של נותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים למערכת מס"ב** – בהתאם לרפורמות האחרונות במערך התשלומים בישראל, וכן בהתאם לטיוטת החוק לאסדרת שירותי תשלום, הודגשה החשיבות של פתיחת מערך התשלומים לתחרות. זאת באמצעות מתן אפשרות לנותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים – אגודות אשראי ופיקדון ומוסדות תשלומים – להתחבר למס"ב הן באופן ישיר והן באופן עקיף באמצעות משתתף ישיר. בשנת 2017 וכן בשנת 2018 נמשכו הדיונים בהסדרת המודל סביב הפתרון העסקי והתפעולי לחיבור נותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים למס"ב.
 2. **כללי מס"ב** – נכון להיום, כללי מס"ב מפורטים בפרק 207 של כללי מסלוקת הבנקים, יחד עם כללי מסלוקת הצ'קים. במהלך שנת 2017 עשתה מס"ב עבודה מעמיקה לעדכון של הכללים, ההוראות והנהלים כך שהם יהיו מפורטים יותר ויסדירו את דרך העבודה והאחריות במערכת מס"ב. כללים אלו יחייבו את כל משתתפי המערכת ויהוו כללי מערכת בנפרד מכללי המסלוקה.
 3. **הפצת הרשאות** – תהליכי העבודה להפצת הרשאות עודכנו ויועלו, כפי שכתוב בהרחבה של הוראה 439. השינויים ייושמו בשני שלבים: בשלב הראשון נדרשו כל הבנקים להיערך לקבלת המסרים ולהעברתם למוסדות המנויים על שירות הפצת ההרשאות. במקביל לכך החלה מס"ב להעביר את ההרשאות ישירות למוסדות המנויים במקום לבנקים המייצגים. שלב זה בוצע בהצלחה בדצמבר 2017; השלב השני, שבו ישלחו כל הבנקים את המידע על הקמת ההרשאות לבנקים המייצגים, נקבע לרבעון הראשון של שנת 2018.
 4. **כן התקיימו דיונים בנושאים תפעוליים הקשורים לפעילותה של מס"ב.**
- ה. **הגוף ליישוב מחלוקות בין הבנקים – מותב המבררים**
- הגוף ליישוב מחלוקות בין חברי המסלוקה – מותב המבררים – ממשיך בפעילותו בהתאם להנחיות כללי המסלוקה. מרכז הגוף, ממלא מקומו ורשימת המבררים מובאים בנספח ד'. במהלך שנת 2017 הופנו למותב המבררים תשעה מקרים. שלוש בקשות נסגרו עקב הסכמה בין הצדדים; חמש בקשות נפתרו לאחר יישוב מחלוקות. בקשה אחת עדיין נדונה.

2. מסלוקת הבנקים

מסלוקת הבנקים מורכבת ממסלוקת הנייר (הצ'קים) ומהמסלוקה האוטומטית (מס"ב). המסלוקה מנוהלת בידי ועדת מסלוקת הבנקים, והיא פועלת על פי הסכם בין חבריה. ההסכם מסדיר את פעילותה של מסלוקת הבנקים ואת הקשרים העסקיים והפונקציונליים בין המשתתפים לבין עצמם ובין המשתתפים לבין מפעיל המערכת (להלן: "כללי המסלוקה").

א. ועדת מסלוקת הבנקים

נגידת בנק ישראל, או מי שהוסמך על ידה, ממנה את חברי ועדת מסלוקת הבנקים. בוועדה חברים נציגי בנק ישראל – שאחד מהם משמש כיו"ר ואחד משמש ממלא מקום ליו"ר – נציגי התאגידים הבנקאיים ונציגי בנק הדואר. הנציגים ממונים לתקופה של חמש שנים, ואפשר לשוב ולמנות חבר לתקופות נוספות. היו"ר רשאי, לאחר התייעצות עם חברי ועדת מסלוקת הבנקים, לאשר נוכחות של משקיפים קבועים או זמניים בדיוני ועדת מסלוקת הבנקים לתקופה שיקבע לפי נסיבות העניין. (רשימת החברים וממלאי מקומם מובאת בנספח א').

הוועדה מתכנסת לפחות אחת לרבעון וכן בהתאם לצורך, כדי לדון בנושאים שונים, לרבות עדכון של כללי המסלוקה ושינויים בפעילותה. כללי המסלוקה מפורסמים באתר האינטרנט של בנק ישראל ומתעדכנים באתר באופן שוטף⁴. אחת לשנה מפרסמת הוועדה דוח על פעילותה.

ב. מסלוקת הנייר (מסלוקת הצ'קים)

הממסרים שהבנקים מציגים⁵ במסלוקת הנייר מרביתם צ'קים, המוצגים כיום רק בשיטה האלקטרונית. נוסף על אלה מציגים במסלוקת הנייר גם שוברי גבייה ממוגנטים.

משתתפים במסלוקת הנייר

מסלוקת הנייר מונה⁶ 29 חברים – התאגידים הבנקאיים, בנק הדואר ובנק ישראל. חלקם פועלים במסלוקה ישירות, ואת היתר מייצגים משתתפים אחרים. תשעה מהם משתתפים במעמד של משתתפים ישירים ו-20 במעמד של מיוצגים, אשר 12 מתוכם נמצאים בתחום הרשות הפלסטינית. הבנקים הפועלים בתחום הרשות הפלסטינית הם חברי מסלוקה, וכולם מיוצגים על ידי שני בנקים בישראל ("בנק הפועלים", ו"בנק דיסקונט"). בנק ישראל משתתף במסלוקת הנייר בשני "כובעים" – כחבר המסלוקה וכמפעיל אותה.

המסלוקה פועלת בכל יום עסקים בנקאי, כהגדרתו בהוראות הבנקאות (שירות ללקוח) (מועד זיכוי וחיוב בצ'קים) התשנ"ב-1992. היא פועלת גם במוצאי שבתות וחגים כדי לסלוק את הפעולות שבוצעו בבנקים בימי השישי ובערבי החגים שלפניהם, לפי העניין (למעט ערב פורים, ערב יום העצמאות וערב ט' באב). רשימת ימי העסקים מתפרסמת באתר האינטרנט של בנק ישראל ומתעדכנת בכל שנה⁷.

⁴ קישור לאתר בנק ישראל, שבו מוצגים כללי מסלוקת הבנקים

⁵ עד מאי 2017 נסלקו גם ממסרים לא-ממוגנטים (ממסרים ידניים); החל מתאריך זה פעולות אלו הועברו לסליקה בזה"ב או מס"ב, לפי הקשר הפעולות. (ראה פרק 1.)

⁶ נכון ל-1 בינואר 2018.

⁷ קישור לאתר בנק ישראל, שבו מוצגת רשימת ימי העסקים

מאפייני פעילותה של מסלוקת הצ'קים

עם סגירת יום העסקים, בשעה 18:30, המשתתפים מרכזים את כל הממסרים (מרביתם צ'קים) שהלקוחות הפקידו בערוצי ההפקדה השונים במהלך אותו יום, ומייצרים קבצים אלקטרוניים המכילים מידע על הממסרים שהופקדו באותו יום. בסוף היום נשלחים הקבצים על ידי חבר המסלוקה שטיפל בהם לחבריה האחרים, וכן נשלח למסלוקה בבנק ישראל קובץ מסכם, המציג את סך הזיכוי לחשבון המשתתף כנגד חיובים של המשתתפים האחרים. המסלוקה מבצעת עיבוד נטו (clearing), שבסופו נוצרת תנועה רב-צדדית, לחיובם וזיכויים של המשתתפים בסליקה; תנועה זו נשלחת לסליקה במערכת זה"ב בבוקר שלמחרת (T+1) בחלון הסליקה של מסלוקת הנייר, אשר נפתח בשעה 09:30. במקביל לתהליך האלקטרוני, מתקיים מפגש בשעות הלילה, שבמהלכו המשתתפים מעבירים את הממסרים הפיזיים מהבנקים הגובים⁸ לבנקים המשלמים. במפגש זה מועברים המסמכים הפיזיים בגין הצגות והחזרות של ממסרים ידניים והמסמכים הפיזיים בגין הצגות של שוברי גבייה בשיטה האלקטרונית.

מועדי המפגש:

בימי חול	במוצאי שבת וחג
01:00 (למחרת)	23:00

הבהרות:

- ✓ בתקופה שבה חל שעון הקיץ המפגש של מוצאי שבת או חג מתקיים בחצות במקום בשעה 23:00.
- ✓ ב-15 בחודש (או במוצאי שבת או חג החלים ב-16 בחודש) מתקיים המפגש בשעה 02:00 (למחרת).
- ✓ אם מוצאי שבת או חג חלים ב-15 בחודש, יידחה המפגש שב-16 בחודש לשעה 02:00 (למחרת).
- ✓ בימים ראשון עד חמישי של חול המועד פסח וסוכות (למעט ימים שהם ערבי חג) מתקיים המפגש בשעה 23:00.
- ✓ בערב יום העצמאות המפגש מתקיים בשעה 23:00.

הלקוחות מזוכים/מחויבים ביום ערך T, ואילו הבנקים מזוכים ומחויבים ביום העסקים הבא (יום הערך T+1). בנק ישראל עורך התחשבנות ריבית בין הבנקים בסיומו של כל חודש קלנדרי. הבנקים רשאים שלא לכבד ממסרים אלקטרוניים וידניים שהציגו להם, בהתאם לסיבות ההחזרה המצוינות בכללים (למשל חוסר כיסוי או טעות בפרטים), ולהחזירם ביום העסקים שלמחרת הפקדתם. במקרים מסוימים ישנם עיכובים בהחזרות, בהתאם למפורט בכללי המסלוקה.

ג. מס"ב

במס"ב נסלוקות תנועות בין-בנקאיות בשקלים חדשים שאינן מבוססות על מסמכי נייר, כגון הרשאות לחיוב חשבון, תשלומי משכורות ומסים. הגופים המעבירים תנועות למס"ב הם בנק ישראל, התאגידים הבנקאיים, בנק הדואר, משרדי הממשלה ומוסדות ציבור, לשכות שירות, ארגוני סליקה אחרים וכן ארגונים אחרים הרשאים לשלוח הוראות תשלום ישירות למס"ב.

⁸ הבנק הגובה הוא הבנק שבו מתנהל חשבונו של המוטב.

במס"ב מתבצעות הוראות משני סוגים: **זיכויים ישירים** – הוראה לחיוב החשבון של יוזם הוראת הזיכוי וזיכוי המוטב. הוראות זיכויים הן תשלומים שמקורם בעיקר בארגונים – משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי מסים וכיוצא באלה – וכן תשלומים שמקורם בבנקים, המבטאים פעילות של לקוחותיהם. **חיובים ישירים** – הוראות לחיוב חשבוננו של המחויב⁹ וזיכוי החשבון של יוזם הוראת החיוב.

גופים הפועלים במס"ב

במס"ב פעילים 45,609 מוסדות¹⁰: משתתפים ישירים בסליקה – הבנקים, בנק הדואר ובנק ישראל; משתתפים עקיפים – הבנקים הפועלים בתחום הרשות הפלסטינית, משרדי הממשלה, מוסדות ציבור וארגונים המנהלים חשבון אצל אחד מהמשתתפים הישירים בסליקה. הוראות התשלום מועברות על ידי הגופים השונים למס"ב במהלך יום העסקים באמצעות קובצי אצווה.

מאפייני הפעולות במס"ב

הוראות החיוב והזיכוי של הארגונים נסלקות בתום יום ההעברה לפי הערך של אותו יום (T). ההתחשבוניות בין הבנקים (כלומר הסליקה הבין-בנקאית) בגין ההוראות שהועברו במס"ב עוברות לסליקה במערכת זה"ב ביום העסקים שלאחר יום ההעברה (T+1). למס"ב שני חלונות סליקה במערכת זה"ב – הראשון בתחילת יום העסקים (נפתח בשעה 10:00), והוא מיועד לסליקת הפעילות הבנקאית; והשני לקראת סוף היום (נפתח בשעה 18:00 ביום עסקים ארוך וב-13:30 ביום עסקים קצר), והוא מיועד לסליקת פעולות הארגונים.

הוראות התשלום מתקבלות במס"ב במשך כל יום העבודה, והן אינן סופיות, משום שהמוטב רשאי להחזיר את הזיכוי בתוך שלושה ימי עסקים¹¹, והמחויב רשאי להחזיר את החיוב בתוך שלושה ימי עסקים¹². הוראות תשלום מוחזרות מקבלות במערכת זה"ב את הערך של יום הצגתן. עם קבלת הקבצים מבוצע במס"ב תהליך קדם-סליקה – חישוב ההתחייבויות ההדדיות של הבנקים המשתתפים ויצירת קובץ הנטו, המיועד לסליקה הסופית במערכת זה"ב. לפני שמס"ב שולחת את סכום הנטו הסופי למערכת זה"ב היא מעבירה לבנקים חישובי ביניים שמס"ב עורכת, וזאת כדי לאפשר להם להיערך מבעוד מועד להעמדת הנזילות הדרושה לסליקה במערכת זה"ב.

קודי מעסיקים במס"ב

נכון ל-31 בדצמבר 2017, רשומים במס"ב 893 קודי מעסיקים פעילים במערכת הפקדות מעסיקים לקופות גמל וקרנות השתלמות. זאת לעומת 1,447 קודים פעילים ב-31 בדצמבר 2016 – ירידה של 38%. ירידה זו היא המשך ישיר לרפורמה שביצע משרד האוצר בתחום, אשר במסגרתה התבקשו המעסיקים לדווח לגופים המוסדיים על ההפקדות הפנסיוניות באמצעות הממשק האחד. על כן יותר ויותר מעסיקים עוזבים את המערכת, שלא הותאמה לממשק האחד. שינוי משמעותי נוסף הוא גידול ניכר של הסכומים שהעבירו מוסדות אלו כ-85.64 מיליוני תנועות ב-2017, לעומת כ-8.33 מיליונים בשנת 2016. גידול זה הוא

⁹ בכפופות למתן הרשאה לחיוב חשבון על ידי הלקוח.

¹⁰ נכון ל-31 בדצמבר, 2017.

¹¹ לימים אלו יתווספו עוד שלושה ימים לביצוע ההחזרות, מסיבות טכניות.

¹² לימים אלו יתווספו עוד שלושה ימים לביצוע ההחזרות, מסיבות טכניות.

תוצאה של רפורמת "חיסכון לכל ילד", שבמסגרתה המוסד לביטוח לאומי מפקיד כספים בקופות הגמל באמצעות מערכת הגמל של מס"ב.

3. נתונים סטטיסטיים וניתוח המגמות

א. מסלוקת הנייר

אמצעי התשלום מבוססי הנייר הם כסף מזומן, שוברי גבייה וצ'קים. התשלומים המתבצעים באמצעים אלה – וכן ההחזרות בגינם – נסלקים במסלוקת הנייר. הצ'קים מקובלים ונפוצים בישראל, ומספרם כמחצית ממספר הוראות התשלום הנסלקות במערכות התשלומים הבין-בנקאיות¹³.

בלוח 1 אפשר לראות כי בשנת 2017 פחת מספר התנועות במסלוקת הנייר בשיעור של כ-4.9%, ועמד על 104,957 אלפי תנועות (לעומת 110,410 אלפים בשנת 2016), וכי הסכום שנסלק במסלוקת הנייר פחת בשיעור של כ-6.1% לעומת שנת 2016. כמו כן ניתן לראות כי החל מ-2011 פחת בהדרגה מספר הצ'קים שהוצגו, ועד סוף 2017 הסתכמה הירידה בכ-15.1%. לעומת זאת בסכומי הצ'קים נעצרה מגמת העלייה בשנת 2016, ומשנה זו ניכרת תחילתה של מגמת ירידה.

לוח 1: מסלוקת הנייר לפי רכיבים, 2014 עד 2017 (הצגות והחזרות)

מס' דנ"ס ^{1,2,3}	2014		2015		2016		2017		השינוי ב-2017	
	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (באלפים)	התנועות (באלפים)	הסכום (באלפים)
מסרים	177	34,030	223	57,051	215	1,294	78	1,294	-97.7	-63.7
חיובים	161	33,513	205	56,614	201	1,085	72	1,085	-98.1	-64.2
זיכויים	16	517	18	437	14	209	6	209	-52.2	-57.1
צ'קים	117,647	906,864	115,038	924,935	110,195	920,931	104,879	920,931	-0.4	-4.8
הצגות	114,129	854,322	111,611	858,573	106,828	853,785	101,605	853,785	-0.5	-4.9
החזרות	2,499	25,642	2,441	30,210	2,562	31,095	2,583	31,095	3.1	0.8
שוברי גבייה	1,019	26,900	986	36,898	805	36,051	691	36,051	-1.8	-14.2
סך הכול	117,824	940,894	115,261	981,986	110,410	922,225	104,957	922,225	-6.1	-4.9

¹ עד 1 באפריל 2015 מספר התנועות של מסרים ידניים הוא אומדן המתבסס על דיווח לגבי יום אחד בחודש,

החל מתאריך זה החלו כל הבנקים לדווח את נתוני הכמויות היומית, והופסקה שיטת האומדן.

² החיובים והזיכויים כוללים הצגות והחזרות.

³ במאי 2017 מושב הסליקה הידנית עבר לסליקה אלקטרונית במס"ב.

המקור: מסלוקת הצ'קים.

¹³ הוראות התשלום הנסלקות בזה"ב (בין-בנקאי), במס"ב (זיכויים) ובמסלוקת הנייר.

ועדת מסלוקת הבנקים – זוח לשנת 2017

אחוז הירידה של סכומי הצ'קים נמוך משמעותית מאחוז הירידה של מספר הצ'קים, ולכן ניתן לראות כי מגמת העלייה בסכום הממוצע של צ'ק עדיין נמשכת – מכ-6,723 ש"ח ב-2011 ל-8,403 ש"ח ב-2017¹⁴ – עלייה משמעותית של כ-25%.

לוח 2 - הצגות של צ'קים, סכום וכמות שנתי וסכום ממוצע לצ'ק¹, 2011 עד 2017

ש"ח במיליוני	סכום אחוז השינוי השנתי	כמות אחוז השינוי השנתי	סכום אחוז השינוי השנתי	סכום ממוצע לצ'ק אחוז השינוי השנתי	שנה
804,944	-	-	119,726	6,723	2011
814,208	1.15%	-1.32%	118,143	6,892	2012
850,519	4.46%	-1.22%	116,699	7,288	2013
854,322	0.45%	-2.20%	114,129	7,486	2014
874,646	2.38%	-2.21%	111,610	7,837	2015
858,573	-1.90%	-4.28%	106,828	8,032	2016
853,785	-0.50%	-4.89%	101,605	8,403	2017

המקור: מסלוקת הצ'קים
¹ נתוני צ'קים בין-בנקאיים בלבד.

השווי הממוצע של עסקאות בצ'קים מעיד כי הם מקובלים מאוד במגזר העסקי בישראל כאמצעי לתשלומים בסכומים גבוהים. צ'קים משמשים, בין היתר, גם לתשלומים בעסקאות קמעוניות ולתשלומי מס. ערך החזרות הצ'קים הבין-בנקאיים הסתכם השנה בכ-3.6% מהסכום הכולל (בדומה לשיעור ההחזרות של כלל הצ'קים, כולל צ'קים תוך-בנקאיים, שעמד על כ-3.7%).

¹⁴ הנתונים מתייחסים לצ'קים בין-בנקאיים בלבד. הסכום הממוצע לצ'ק (תוך-בנקאי ובין-בנקאי) עמד בשנת 2017 על כ-7,840 ש"ח.

לוח 3: הצגות והחזרות של צ'קים והצגות של שוברי גבייה בסליקה בין-בנקאית, 2017

החזרות הצ'קים (באחוזים)		סך הסליקה האלקטרונית		שוברי גבייה		החזרות צ'קים		הצגות צ'קים		
הסכום	התנועות	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	
3.30	2.45	83,779	9,515	3,074	68	2,580	226	78,125	9,221	ינואר
3.43	2.53	70,107	8,001	2,835	57	2,233	196	65,039	7,748	פברואר
3.42	2.34	81,543	9,833	3,270	63	2,589	223	75,684	9,547	מארס
3.50	2.54	67,414	7,762	2,321	45	2,199	191	62,894	7,526	אפריל
3.40	2.40	77,211	9,174	3,063	57	2,436	214	71,712	8,903	מאי
3.65	2.46	76,662	8,796	3,234	59	2,586	210	70,842	8,527	יוני
4.11	2.45	81,253	9,116	3,087	56	3,085	217	75,081	8,843	יולי
3.75	2.64	76,445	8,366	2,969	61	2,659	214	70,817	8,091	אוגוסט
3.40	2.51	74,497	8,228	2,597	54	2,363	200	69,537	7,974	ספטמבר
3.42	2.69	81,049	8,890	2,866	56	2,586	231	75,597	8,603	אוקטובר
4.11	2.73	74,535	8,767	3,314	59	2,810	231	68,411	8,477	נובמבר
4.24	2.81	76,438	8,431	3,422	57	2,970	229	70,046	8,145	דצמבר
3.64	2.54	920,933	104,879	36,052	692	31,096	2,582	853,785	101,605	סה"כ 2017

המקור: מסלוקת הצ'קים.

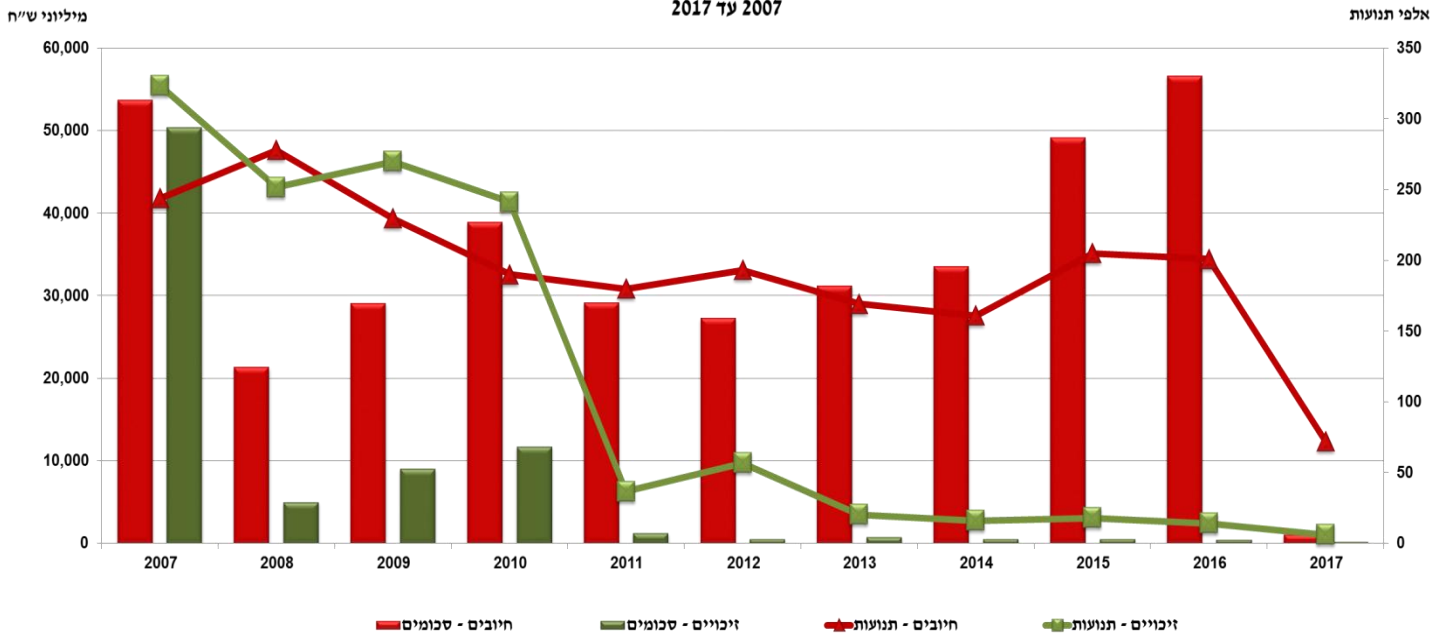
בדומה לשנים האחרונות, גם בשנת 2017 המשיך בנק ישראל לפעול לייעול מערכות התשלומים בישראל, ובמסגרת זו הביא לצמצום הסליקה הידנית (חיובים וזיכויים ידניים) במסלוקת הנייר. באיור 1 אפשר לראות את השינוי המשמעותי שחל בשנים האחרונות בפעילות הסליקה הידנית שבמסלוקת הנייר:

1. בשנת 2011 נראית ירידה משמעותית בתנועות הזיכויים הידניים, תוצאת העברתם של שוברי הגבייה לסליקה האלקטרונית.

2. בשנת 2017 נראית ירידה משמעותית נוספת, בעיקר בפעילות החיובים הידניים. זוהי תוצאה של העברת סליקת הכספים של הנפקת ניירות ערך קונצרניים לסליקה במערכת זה"ב, בינואר 2017.

נוסף על הירידה בפעילות החיוביים¹⁵ ניתן לראות גם ירידה משמעותית בפעילות הזיכויים הידניים, תוצאת העברתה של פעילות זו לסליקה במס"ב. עם העברתן של הפעילויות הללו ב-2017 הושלמה העברת כלל הפעילות הידנית ממסלוקת הנייר לסליקה אלקטרונית.

איור 1 - מושב הסליקה הידני (חיובים וזיכויים)
2007 עד 2017

1 - עיבודים לתזוני מסלוקת הצ'קים (לא כולל נתונים תוך-בנקאיים).
2 - מושב הסליקה הידנית עבר לסליקה אלקטרונית במס"ב במאי 2017.

קודי מוטב לשימוש בשוברי גבייה

מוסד המעוניין להפיק שוברי גבייה בבנקים לצורך גביית תשלומים צריך לפנות תחילה אל הבנק שבו מתנהל חשבונו לשם קבלת קודי מוטב לשימוש בגבייה. הבנקים, בשם לקוחותיהם, פונים אל מזכיר ועדת מסלוקת הבנקים בבקשה להקצות להם קודי מוטב. לאחר ההקצאה מדווח בנק ישראל לכל הבנקים על הקצאות קודי המוטב.

בשנת 2017 הקצה בנק ישראל, לפי בקשות הבנקים, 200 קודים לשימוש בגבייה ממוגנטים, לעומת 258 קודים בשנה הקודמת – מתוכם 177 קודים למגזר הפרטי ו-23 לרשויות מקומיות.

ב. מס"ב

תשלומים ישירים אלקטרוניים (חיוב/זיכוי ישיר) הם תשלומים המתבצעים באמצעים ממוכנים, ללא התערבות ידנית בתהליך. שתי המערכות המבצעות תשלומים אלקטרוניים בישראל הן זה"ב ומס"ב. מערכת זה"ב מבצעת זיכויים בלבד. (יזום ההוראה יכול לזכות את הצד השני ואינו יכול לחייבו), ואילו מערכת מס"ב מבצעת הן זיכויים והן חיובים.

זיכויים ישירים – זיכויים ישירים מתבצעים, כאמור, באמצעות זה"ב או מס"ב, ויזום אותם הלקוח המחויב: זה מורה לבנק לחייב את חשבונו ולזכות את המוטב. אם יש בחשבונו של הלקוח יתרה מספקת,

¹⁵ הסכום שעבר מסליקה ידנית במסלוקת הצ'קים לסליקה בטוחה בזה"ב בגין הנפקות ניירות ערך קונצרניים (העברות בין לקוחות הבנקים) הגיע בשנת 2017 ל-71.5 מיליארדי ש"ח.

ועדת מסלוקת הבנקים – דוח לשנת 2017

הבנק מעביר את הוראת התשלום למסלוקה. אם התשלום נסלק בזה"ב, הזיכוי הוא מיידי וסופי: אי אפשר להחזירו; אם הוא מתבצע במס"ב התשלום אינו סופי¹⁶, והצד המזוכה יכול להחזירו בתוך שלושה ימי עסקים מיום הביצוע. את רוב הזיכויים הישירים (משכורות, תשלומי פנסיה ותשלומים אחרים) יוזמים באופן אלקטרוני, והדבר מפחית משמעותית את עלות הטיפול בכל הוראת תשלום – ללקוח, לבנק ולמסלוקה.

בשנים האחרונות נרשם במס"ב גידול מתמשך הן של סכום הזיכויים הישירים והן של מספרם. בשנת 2017 הסתכמו הזיכויים הישירים בכ-2,573 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-2,345 מיליארדים בשנה הקודמת (גידול שנתי של כ-9.7%).

לוח 4: פעילות מס"ב בשנת 2017

התקופה	מספר התנועות (באלפים)	הסכום הכולל (במיליוני ש"ח)	הסכום הממוצע לתנועה (בש"ח)
ינואר	30,476	246,475	8,088
פברואר	29,848	250,037	8,377
מארס	31,066	266,222	8,570
אפריל	29,932	242,729	8,109
מאי	30,456	253,617	8,327
יוני	31,010	256,585	8,274
יולי	31,069	267,776	8,619
אוגוסט	31,449	276,348	8,787
ספטמבר	30,376	247,485	8,147
אוקטובר	31,748	278,169	8,762
נובמבר	31,676	269,051	8,494
דצמבר	32,283	294,092	9,110
סה"כ בשנת 2017	371,389	3,148,586	8,478

המקור: מס"ב.

חיובים ישירים – חיובים ישירים מתבצעים בישראל באמצעות מס"ב בלבד, ביוזמת המוטב, דרך המשתתף המנהל את חשבונו. הבנק של המוטב הוא הגובה את הכספים מהבנק המנהל את חשבונו של המחויב, בכפיפות לתנאים חוקיים שהמחויב הסכים להם. הסוג העיקרי של חיוב ישיר בישראל הוא

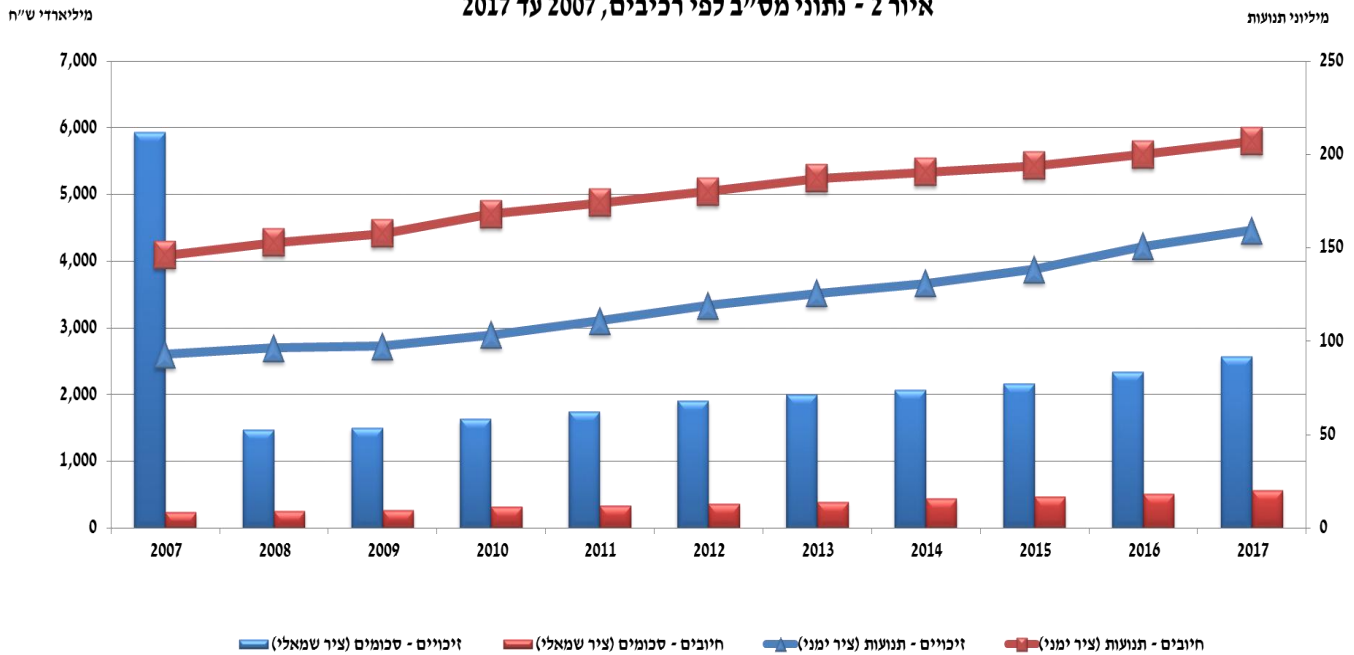
¹⁶ הסופיות מתקבלת עם סליקת הוראת התשלום שהועברה ממס"ב לזה"ב.

ועדת מסלקת הבנקים – דוח לשנת 2017

הוראת קבע (תשלומים לספקי שירותים, כגון חשמל, מים וטלפון): התשלום נגבה באופן אוטומטי מדי חודש בחודשו, בערך שוטף.

בשנים האחרונות גדלו הן מספר החיובים הישירים והן סכומם. בשנת 2017 הסתכמו החיובים הישירים בכ- 568 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-517 מיליארדים ש"ח בשנה הקודמת (גידול שנתי של כ-9.8%).

איור 2 - נתוני מס"ב לפי רכיבים, 2007 עד 2017

המקור: מס"ב.

ועדת מסלקת הבנקים – דוח לשנת 2017

לוח 5: פעילות מס"ב לסוגיה, 2017

חיובים				זיכויים				התקופה
החזרות חיובים		הצגות חיובים		החזרות זיכויים		הצגות זיכויים		
הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	
552	381	47,092	17,134	130	21	198,701	12,941	ינואר
501	351	43,264	16,799	120	18	206,151	12,680	פברואר
467	362	46,006	17,157	130	21	219,620	13,526	מרץ
482	342	43,496	17,079	134	22	198,618	12,490	אפריל
497	359	44,893	17,038	131	21	208,095	13,038	מאי
450	351	47,080	17,300	121	19	208,934	13,340	יוני
473	358	49,694	17,162	142	21	217,467	13,528	יולי
524	344	50,240	17,465	161	21	225,424	13,619	אוגוסט
562	349	46,789	16,976	124	24	200,010	13,027	ספטמבר
559	412	48,672	17,851	127	20	228,810	13,465	אוקטובר
522	375	49,928	17,622	144	22	218,457	13,658	נובמבר
540	379	50,571	17,665	170	24	242,811	14,215	דצמבר
6,129	4,363	567,725	207,248	1,634	254	2,573,098	159,527	סה"כ בשנת 2017
5,505	4,043	516,982	200,092	1,473	218	2,344,637	150,821	סה"כ בשנת 2016
11.3	7.91	9.82	3.58	1093.93	16.51	9.74	5.77	שיעור שינוי שנתי

המקור: מס"ב.

נספחים

נספח א': נציגי ועדת מסלוקת הבנקים וממלאי מקומם, שמונו לתקופה של חמש שנים, מ-1 בינואר 2013 עד 31 בדצמבר 2017

ממלאי מקום	חברים	
נועה לוי	רונית ציטיאט	יו"ר
נטלי מתן ¹	יעל רשתי	
אריאל צנוע	רגינה סבוב	
הילה דניאלי-נחמה	גרניט אופק	
תדי דוכובני	אלעד יעקובי	
	מרגלית רוקח ²	
יפה משה	אמיתי לפידות	
	אליצור וייזר ³	
נציגי הבנקים		
יצחק קונטנטה	איציק קלדרון	בנק דיסקונט לישראל בע"מ
יצחק פלורנטיין	גינה חבאז ⁴	בנק הדואר
דרור קריגל	זאב חוגי ⁵	בנק הפועלים בע"מ
מוטי שאול	דליה לבון	הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
מיכאל רמתי ⁶	איתן דן	בנק לאומי לישראל בע"מ
משה רומי	אשר רחמן	בנק מזרחי-טפחות בע"מ
אסי לוי	ענבל טטרו	סיטי בנק ישראל
שחר אלון	לבנת ליבוביץ	בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ ¹⁰
	אורי אלטלט ⁷	מזכיר המסלוקה – נציג בנק ישראל

¹ החל מ-17 במאי 2017.

² יו"ר ועדת חני"י.

³ יועץ משפטי לוועדת מסלוקת הבנקים ויו"ר ועדת המשפטים.

⁴ יו"ר הוועדה לביטול מושב הסליקה הידנית.

⁵ יו"ר ועדת האפליקציה והסולולאר.

⁶ יו"ר ועדת התקשורת.

⁷ יו"ר ועדת כללי המסלוקה.

נספח ב': חברי המסלוקה ומערך הייצוגים

מס"ד	שם הבנק	קוד הבנק	הבנק המייצג בסליקת ממסרים אלקטרוניים	הבנק המייצג בסליקה באמצעות מס"ב
1	בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ ²	4	+	+
2	בנק הדואר	9	+	+
3	בנק לאומי לישראל בע"מ	10	+	+
4	בנק דיסקונט לישראל בע"מ	11	+	+
5	בנק הפועלים בע"מ	12	+	+
6	בנק אגוד לישראל בע"מ	13	לאומי	לאומי
7	בנק אוצר החייל בע"מ	14	הבינלאומי	הבינלאומי
8	בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	17	דיסקונט	דיסקונט
9	בנק מזרחי-טפחות בע"מ	20	+	+
10	Citibank N.A.	22	+	+
11	HSBC Bank plc	23	לאומי	+
12	הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	31	+	+
13	State Bank of India	39	לאומי	+
14	בנק מסד בע"מ	46	הבינלאומי	הבינלאומי
15	בנק ירושלים בע"מ	54	לאומי	+
16	בנק דקסיה ישראל בע"מ	68	דיסקונט	+
17	בנק ישראל	99	+	+

הבנקים בתחום הרשות הפלסטינית החברים במסלוקה

מס"ד	שם הבנק	קוד הבנק	הבנק המייצג בסליקת ממסרים אלקטרוניים	הבנק המייצג בסליקה באמצעות מס"ב
.1	בנק אלאורדון (Bank of Jordan)	37	הפועלים	הפועלים
.2	בנק ג'ורדן אהלי (Jordan Ahli Bank)	43	דיסקונט	דיסקונט
.3	ערב בנק (Arab Bank Plc)	49	דיסקונט	דיסקונט
.4	בנק קאהירו עמאן (Cairo-Amman Bank)	66	דיסקונט	דיסקונט
.5	בנק אלעקרי אלמצרי אלערבי (Egyptian Arab Land Bank)	67	הפועלים	הפועלים
.6	קומרציאל ג'ורדן בנק (Jordan Commercial Bank)	71	הפועלים	הפועלים
.7	בנק אלסלאמי אלערבי (Arab Islamic Bank)	73	הפועלים	הפועלים
.8	בנק אלססתמאר אלפלסטיני (Palestine Investment Bank)	76	הפועלים	הפועלים
.9	בנק אלקודס (Al-Quds Bank)	82	דיסקונט	דיסקונט
.10	בנק האוזינג (The Housing Bank)	84	דיסקונט	דיסקונט
.11	בנק פלסטין (Bank of Palestine)	89	הפועלים	הפועלים
.12	בנק ג'ורדן כוויט (Jordan Kuwait Bank)	93	דיסקונט	דיסקונט

נספח ג': המבררים – חברי הגוף ליישוב חילוקי דעות בין חברי המסלוקה

שם המברר			שם המוסד
מרכז מותב המבררים (נציג איגוד הבנקים)	טל	נד"ב	עו"ד
מ"מ מרכז מותב המבררים (נציגת איגוד הבנקים)	לבנת	קופרשטיין-דאש	עו"ד
בנק אגוד לישראל בע"מ	ערך ¹	גפן	עו"ד
	יהודה	אליהו	
	עופרי ²	וייס	
	בועז ²	לוי	
בנק דיסקונט לישראל בע"מ	קרן	שלושטיין	עו"ד
	ירון	בנטוב	עו"ד
	גליק ²	אבירם	
בנק הדואר	יוליוס ²	רודיק	עו"ד
	איציק	פלורנטין	
בנק מזרחי-טפחות בע"מ ¹	שלמה ¹	כץ	עו"ד
	ענת	שפיגלמן	
	אשר ¹	רחמן	
	משה ¹	רומי	
	אברהם ²	צובל	
בנק הפועלים בע"מ	סמדר ²	מיוחס	
	שלומית	אליאס-דיין	עו"ד
	זאב	חוגי	
בנק לאומי לישראל בע"מ	גדעון	דור	עו"ד
	דרור	קריגל	
בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	מיכאל	רמתי	
	ניר	פורה	עו"ד
	רוני	ברהולץ	עו"ד
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	אלכס	גרינשפן	עו"ד
	אילנה	הדר	עו"ד
הבנק ההודי (SBI) ²	דליה	לבון	
	ארנה	גב זיברסקי	עו"ד
	מרדכי	שאול	
בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ	הלן ²	חפץ	
	גילה	צרויה	
Citibank N.A.	דיאנה	גלנץ	
	מירב	שגיא	
בנק ירושלים	ענבל	טטרו	
	יוסי	אלחייק	עו"ד

¹ גם לנושאי חני"י.

² לנושאי חני"י.

נספח ד': ציוני דרך משמעותיים בעשור האחרון

החודש והשנה	ציוני הדרך
מארס 2018	הפחתת הסיכונים הגלומים בשימוש בהסבות צ'קים, בצ'ק על החלק (צ'ק פתוח) ובמזומן. החוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018 אושר בקריאה שנייה ושלישית ב-12 במארס 2018. מטרתו של החוק הן לצמצם את היקפו של ההון השחור בישראל, להיאבק בהלבנת הון ולאפשר שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים. החוק קובע כי מעל לסכומים מסוימים ייאסר על הצדדים לתת ולקבל תשלום במזומן ובצ'קים שאינם מיועדים למוטב בלבד. כמו כן נאסר השימוש בתשלום בצ'ק על החלק. הפרת המגבלות כרוכה, לפי החוק, בעיצומים כספיים/קנסות לשני הצדדים לעסקה.
ינואר 2018	פרסום השינוי בסיבות החזרה. לכל סיבת החזרה נוספו דברי הסבר, המפרטים את הנסיבות שבהן יש לציין את אותה סיבה, וכן נקבע, לגבי כל סיבה, אם בעת החזרה יש למנות את הצ'ק שסורב בעטיה במניין הצ'קים המסורבים לפי חוק צ'קים ללא כיסוי, התשמ"א-1981.
נובמבר 2017	יישום מלא של חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים. החל מתאריך זה ניתן לסלוק צ'קים בדרך אלקטרונית בלבד.
נובמבר 2017	תיקון חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים. התיקון כלל שלושה נושאים עיקריים – הראשון עניינו בסליקה של צ'קים במטבע חוץ; השני עניינו בסליקה אלקטרונית של צ'קים במעורבות בנק ישראל; והשלישי עניינו בסליקה אלקטרונית של צ'קים בין בנקים ישראלים למוסדות פיננסיים זרים.
מאי 2017	ביטול מושב הסליקה הידני והסטת כלל הפעילות לסליקה אלקטרונית. בזכות שינוי זה הופחת הסיכון במסלוקת הנייר ויועלו תהליכי העבודה בתפעול המסלוקה.
ינואר 2017	"בנק יהב" הסב את מערכות המחשב ממערכות "בנק הפועלים", שעליהן הוא נסמך בשנים האחרונות, למערכת מחשב חדשה משלו. כתוצאה מכך הפך "בנק יהב" לבנק עצמאי בכל מערך הסליקה, ובכלל זה בסליקת ממסרים שאינם ממוגנטים, בסליקת ממסרים אלקטרוניים (צ'קים ושוברי גבייה) ובסליקה באמצעות מס"ב. "בנק מזרחי טפחות" מייצג את "בנק יהב" מול חברי המסלוקה בכל הנוגע למסירה וקבלה של חומר פיזי – צ'קים, שוברים וסליקה ידנית.
ינואר 2017	סליקת הכספים של הנפקת ניירות ערך ואג"ח קונצרניות, שבוצעה עד 1 בינואר 2017 במסגרת הסליקה הידנית, מתבצעת החל ממועד זה במערכת זה"ב בלבד. תהליך זה מפחית משמעותית את הסיכונים ויספק סופיות לסליקה הכספית לפני הפקדת ניירות הערך בבורסה.
נובמבר 2016	החל מ-8 בנובמבר 2016 מתאפשרת הפקדה בין-בנקאית של צ'ק שהופקד בסלולר.
נובמבר 2016	פורסמו ברשומות כללי הנגידה לסליקה אלקטרונית של צ'קים (סריקה, שמירה והפקת פלט של צ'ק ממוחשב), התשע"ו-2016
אוגוסט 2016	פורסמו ברשומות כללי הנגידה לסליקה אלקטרונית של צ'קים (שמירת צ'קים), התשע"ו-2016
יוני 2016	רשומות מס"ב עודכנו בהתאם לתיקון בצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של

החודש והשנה	ציוני הדרך
	תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור, התשס"א-2001), שמתייחס להעברות מחו"ל.
פברואר 2016	חוק הסליקה האלקטרונית התשע"ו-2016 פורסם ברשומות כנסת ישראל.
ינואר 2016	ב-1 בינואר 2016 מיזג "בנק לאומי" לתוכו את "בנק ערבי ישראלי", ובאותו מועד מיזג "הבנק הבינלאומי" לתוכו את "בנק פאג"י".
אוקטובר 2015	ב-1 באוקטובר 2015 מיזג "הבנק הבינלאומי" לתוכו את "בנק U-bank".
יולי 2015	הצעת חוק סליקה אלקטרונית אושרה בקריאה ראשונה בכנסת.
יולי 2015	הוגדרו עקרונות הפרוטוקול ¹⁷ של שב"א, וגובשו תנאי הגישה למערכות התשלומים מס"ב ושב"א ¹⁸ .
אפריל 2015	קוצרה התקופה המרבית להחזרות חיובים על פי הרשאה ולהחזרות זיכויים – החזרת זיכוי/חיוב תוכל להתבצע לא יאוחר משלושה ימי עסקים בנקאיים לאחר מועד ההצגה. לימים אלו יתווספו עוד שלושה ימים לביצוע החזרות מסיבות טכניות; בסך הכול – שישה ימים.
מארס 2015	כללי סליקת חנ"י הוטמעו בכללי המסלוקה.
ינואר 2015	פורסם התזכיר של חוק סליקה אלקטרונית.
אוקטובר 2014	הממשלה אישרה את המלצותיה של הוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי.
יולי-אוגוסט 2014	בימי מבצע "צוק איתן" נסגרו סניפי בנקים רבים בדרום הארץ ובמרכזה, ועל כן הוגשו בקשות לעיכוב מתמשך של החזרת ממסרים. יו"ר ועדת מסלוקת הבנקים אישר את הבקשות כדי למנוע פגיעה בלקוחות הבנקים.
דצמבר 2013	הופסקה התחזוקה של מערכת לתפעול מסלוקת הצ'קים (Access). בנובמבר 2012 הטמיע בנק ישראל מערכת מתקדמת לתפעול מסלוקת הצ'קים (Access). המערכת החדשה דומה במהותה העסקית למערכת הקודמת, והוכנסו בה שינויים לשם הפחתת היקפה של העבודה הידנית והמרתה בעבודה אוטומטית. זאת במטרה לשפר את תהליכי העבודה ולהדק את הבקורות. המשתתפים נדרשו להיערך בהתאם ולפתח מערכת חלופית עצמאית, או לתחזק באופן עצמאי את המערכת הישנה, עד דצמבר 2013.
יולי 2013	מס"ב ושב"א הוכרזו כמערכות מבוקרות על פי חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008. בנק ישראל בוחן את היציבות, הבטיחות והיעילות של המערכות בהתאם לעקרונות הבין-לאומיים של IOSCO (International Organization of Securities Commission).
נובמבר 2012	בעקבות מבצע "עמוד ענן" וההכרזה על מצב מיוחד בעורף אשר בגזרת ארבעים הקילומטרים מרצועת עזה נסגרו סניפי בנקים רבים בדרום הארץ, ועל כן הוגשו בקשות לעיכוב החזרת ממסרים מתמשך. אלה

¹⁷ עקרונות וצעדים נלווים לפיתוח פרוטוקול לביצוע עסקה בכרטיס חיוב והשימוש בו

¹⁸ תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות

החודש והשנה	ציוני הדרך
אושרו בידי יו"ר ועדת מסלוקת הבנקים כדי למנוע פגיעה בלקוחות הבנקים.	
נובמבר 2012	<p>בנק ישראל הוקמה מערכת חדשה לתפעול המסלוקות. בנובמבר 2012 הוטמעה בבנק ישראל מערכת סליקה מתקדמת, המושתתת על טכנולוגיה חדישה. המערכת מאפשרת לבנק ישראל ניהול ותפעול יעילים ובטוחים יותר של מושבי הסליקה.</p>
יולי 2012	<p>הופסקה פעילותו של "בנק BNP" במסלוקה בישראל. ב-20 ביולי 2012 הפסיק "בנק BNP" את פעילותו בישראל, ובכלל זה את השתתפותו במסלוקה.</p>
אוגוסט 2011	<p>תפעול המסלוקה הועבר מבנק ישראל בתל אביב לבנק ישראל בירושלים. בעקבות כמה תהליכים – בהם פיתוח המערכת החדשה של המסלוקה, ההחלטה על ביטול מושב ההצגה וההחזרה של ממסרים לא-מוגנטים (ידניים) והשינויים שחלו במצבת כוח האדם של בקרי המסלוקה בתל אביב – הועבר תפעול מערכות המחשב של מסלוקת הצ'קים לבנק ישראל בירושלים. במסגרת השינוי מנהל בנק ישראל את מושבי הסליקה מירושלים. מקום המפגש של נציגי הבנקים במושבים הראשון והשני נותר ללא שינוי – "מגדל שלום" בתל אביב. בעקבות השינוי עודכנו ב-2012 ההוראות הרלוונטיות בכללי מסלוקת הבנקים.</p>
2010	<p>הבנק המייצג את "בנק מסד" ו"בנק אוצר החייל" הוחלף מ"בנק הפועלים" ל"בנק הבינלאומי". לאחר ש"הבנק הבינלאומי" רכש את "בנק מסד" ואת "בנק אוצר החייל" עבר ייצוגם אליו. השינוי בייצוגו של "בנק מסד" נכנס לתוקף ב-5 בפברואר 2010, והשינוי בייצוגו של בנק אוצר החייל – ב-28 במאי 2010.</p>
נובמבר 2010	<p>החלה הסליקה האלקטרונית של שוברי גבייה. כחלק מהמאמץ לביטול הסליקה הידנית הוקמה ב-2010 ועדת משנה לעניין העברת סליקתם של שוברי הגבייה משיטה ידנית לשיטה אלקטרונית.</p> <p>הסליקה האלקטרונית אינה חלה על שוברים של הממשלה. תמורתם של אלה מועברת לבנק ישראל או לבנק הדואר, ואת השוברים עצמם מעביר הבנק הגובה ישירות למשרדי הממשלה (לא באמצעות הבנק שדרכו מועברת התמורה לממשלה). כמו כן לא נסלקים בשיטה האלקטרונית השוברים האופטיים העוברים בין הבנקים. פתרון לשוברים מסוג זה יינתן במסגרת פתרון כולל לסוגיית הסליקה הידנית.</p>
ספטמבר 2010	<p>בוטלה ההתחשבות בין הבנקים המייצגים לבנקים המיוצגים במסלוקת הצ'קים. ההתחשבות בין הבנקים המייצגים לבנקים המיוצגים במושב הסליקה הידנית נסלקה עד אז בשעה 9:30 בבוקר, בחלון הראשון של המסלוקה במערכת זה"ב. ועדת מסלוקת הבנקים החליטה להעביר את סליקתה של התחשבות זו לסליקה ישירה במערכת זה"ב כדי למזער סיכונים ולייעל את התהליך. עד 5 בספטמבר 2010 עברו כל הבנקים המייצגים, פרט ל"בנק לאומי", לניהול ההתחשבות האמורה בזיכוי ישיר. "בנק לאומי" השלים את המהלך במאי 2011.</p>
אוגוסט 2010	<p>כללי המסלוקה תורגמו לאנגלית. התרגום הועלה לאתר האינטרנט של בנק ישראל.</p>
יולי 2010	<p>סכום ההעברה במס"ב הוגבל למיליון ש"ח. העברה שמעל סכום זה תתבצע במערכת זה"ב בלבד (להוציא מקרים חריגים שקבע בנק ישראל). זאת בהתאם לנספח 1(2) לכללי מערכת זה"ב ובהתאם לחוזר מס' חמ"ת-2010-1, שהממונה על החשבות ומערכות התשלומים והסליקה פרסם ב-10 ביוני</p>

החודש והשנה	ציוני הדרך
2010	
מארס 2010	הופסק ייצוגו של "בנק איסלמיק פלסטין" (בנק מס' 81) במסלוקה.
דצמבר 2009	הוחלה החזרה ממוכנת של זיכויים שהתקבלו באמצעות מס"ב על ידי מערכת החזרות זיכויים. זיכויים שגויים שהתקבלו מבנקים באמצעות מס"ב הוחזרו בעבר באופן ידני, או בזיכוי במס"ב על ידי הבנק שקיבל את הזיכוי השגוי. שיטה זו חייבה פעולה ידנית לשם קישור בין הזיכוי להחזרתו.
יולי 2009	הנספחים, התקנים והמפרטים של כללי המסלוקה עודכנו והועלו לאתר האינטרנט של בנק ישראל. זאת בהמשך לעדכון תקנות המסלוקה ולפרסומן בשם "כללי המסלוקה" באתר בספטמבר 2008.
יולי 2009	החל דיווח ממוכן מבנק ישראל לבנקים על קודי המוטב שבשימוש. במהלך 2009 החל בנק ישראל לדווח לבנקים באמצעים ממוכנים על הקצאת קודי המוטב של שוברי הגבייה השונים (פרט לאלה של קבלנים). בנק שירצה לקבל דיווח על קודי מוטב אשר הוקצו בעבר יצטרך לפנות אל מזכיר ועדת מסלוקת הבנקים. פניות ממוסדות בעניין מעבר לשוברי גבייה אופטיים נתקלו בהתנגדות מצד נציגי הבנקים בוועדת מסלוקת הבנקים. סוכם שאם בנק ירצה לעבור לשוברי גבייה אופטיים, שוברים מסוג זה ייגבו אך ורק אצלו, ולא יועברו כממסרים בין הבנקים.
ינואר 2009	הופסק ייצוגם של סניפי הבנקים הפועלים ברצועת עזה. באישור ממלא מקומו של יו"ר ועדת מסלוקת הבנקים הפסיק "בנק הפועלים", ב-1 בינואר 2009, לייצג את סניפי הבנקים הפועלים ברצועת עזה, ו"בנק דיסקונט" הפסיק לייצגם ב-10 בינואר 2009.
ספטמבר 2008	תקנות המסלוקה עודכנו ופורסמו בשם "כללי המסלוקה" באתר האינטרנט של בנק ישראל. בספטמבר 2008 פורסמו כללי המסלוקה, עדכון של תקנות המסלוקה אשר הסדירו בעבר את סליקת הממסרים הידניים והצ'קים ואת הסליקה האוטומטית במס"ב. העדכון כולל בעיקר התאמה של התקנות להחלטות שהתקבלו בעבר בוועדת מסלוקת הבנקים וטרם נכללו בתקנות. נוסף על כך הוכנסו שינויים שנבעו מהפעלתה של מערכת זה"ב. (המערכת החלה לפעול, כאמור, בסוף יולי 2007). כן הותאם נוסח התקנות לאמצעים המשמשים את הבנקים כיום: כיוון שכל הצ'קים נסלקים בשיטה האלקטרונית, בוטלו כל הסעיפים המתאיחים לסליקה בשיטה המגנטית (הלא-אלקטרונית).
יוני 2008	ההודעות הניתנות על פי כללי המסלוקה נמסרות למסלוקות הבנקים באמצעות הדואר האלקטרוני בלבד, ולא על גבי נייר. ההודעות נמסרות לכתובות דוא"ל ייעודיות במסלוקות הבנקים. כל בנק הגדיר את הנמענים שאליהם יש להעביר את ההודעות אשר התקבלו מבנקים אחרים.
מאי 2008	החלה ההפעלה של השיטה הכרוכה בהקצאת טווחים של קודי מוטב לפרויקטים קבלניים, עקב הסדרת התשלום לחשבונות הליווי בלבד. הליווי הפיננסי של הקבלנים הוסדר בהוראות ניהול בנקאי תקין. בהוראות נקבע שהתשלום יועבר לחשבונות הליווי בלבד, באמצעות שוברי גבייה. לשם כך הקצה בנק ישראל לכל בנק טווח של קודי מוטב עבור פרויקטים קבלניים, וחוזר בעניין זה הופץ לכל הבנקים. הוחלט ששובר הגבייה לקבלנים יהיה אחיד בכל הבנקים.

החודש והשנה	ציוני הדרך
אוקטובר 2007	סכום ההעברה במס"ב הוגבל ל-3 מיליוני ש"ח – העברה שמעל סכום זה, נעשית במערכת זה"ב בלבד (למעט מקרים חריגים שקבע בנק ישראל).
יולי 2007	הבנקים החלו לצלם צ'קים ולהעביר ביניהם את הקבצים.
יולי 2007	הושקה מערכת זה"ב.
יולי 2007	ההתחשבות בגין הסליקה הבין-בנקאית נדחתה ליום העסקים הבא , בלא שינוי יום הערך. משמע שהלקוחות מזוכים/מחויבים ביום ערך T, והבנקים – ביום ערך T+1.
יולי 2007	בוטל הרישום של פעולות בערך רטרואקטיבי, כדי שיתרות הבנקים יהיו סופיות. שינוי זה מטרתו לקיים את אחד התנאים הבסיסיים להפעלתה של מערכת זה"ב – ניהול של יתרות הבנקים בזמן אמת.
יולי 2007	אוחדו מושבי הסליקה להצגות והחזרות של זיכויים, וכן מושבי הסליקה להצגות והחזרות של חיובים. מאחר שהמסרים הידניים מתאפיינים בכמויות קטנות ובסכומים נמוכים, הוחלט לאחד את סליקות ההצגות שלהם עם סליקות ההחזרות.
פברואר 2006	יום העסקים הוארך עד 18:30 , ומועדי הסליקה שונו בהתאם.